

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT 2003. ÉVI EREDMÉNYE

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő kutatócsoportok, személyek által a karszterületeken és barlangokban végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának fellendítése, a dokumentáció színvonalának emelése, a KvVM Barlangtani és Földtani Osztálya által a 13/1998. KTM rendelet szerint vezetett közhiteles barlangnyilvántartás és az ahhoz kapcsolódó adattár fejlesztése érdekében a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal közösen 2003-ban is meghirdette az immár hagyományos Cholnoky Jenő Karszt- és Barlangkutató Pályázatot a Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat terhére.

A pályázatra a megadott határidőig összesen 22 pályamunka érkezett be; ám többen nem olvasták el részletesen a pályázati kiírást (miszerint úgy a csoport kategóriában, mint az egyéni kategória bizonyos témaköreiben csak 2002. évi munkákkal lehet pályázni). Így a kiírásnak megfelelő, a jelen pályázat keretében értékelhető pályamunkák száma összesen 15 volt; ebből **egyéni kategóriában 8, csoport kategóriában 7 pályámű érkezett be.**

Az 5 tagú bíráló bizottság (a MKBT képviselőjében Börcsök Péter, dr. Korpás László, Maucha László és Szablyár Péter; a KvVM képviselőjében Takácsné Bolner Katalin) a pályamunkákat a pályázati kiírásban megadott szempontok szerint pontozva, az alábbi döntéseket hozta:

CSOPORT KATEGÓRIA

I. díj – 300 000 Ft

Alba Regia Barlangkutató Csoport (95 pont)

A csoport jelentése a már „megszokott” magas színvonalú, tartalmas kötet; ami egy állami kutatóintézet tevékenységével vetekedő kutatóbázisról és munkáról ad számot. A tudományos tevékenység az adatgyűjtés-rendszerzés fázisaiban, és ennek megfelelő formában rögzített, nélkülözve a fellengzős megállapításokat. A kitűnően szerkesztett kép- és ábraanyagból kiemelkednek az igen szemléletes barlangábrázolások; az elmúlt 40 év során készített Évkönyveik tartalmát feldolgozó dokumentációs fejezetrész gyors eligazodást tesz lehetővé az egyes témák iránt érdeklődőknek. Különösen példamutató a csoport „kutatóállomásának” fejlesztését bemutató fejezet, ami sok ötletet adhat a hasonló célkitűzések megvalósításához.

II. díj – 200 000 Ft

MKBT Vulkánszpeleológiai Kollektíva (84 pont)

A Kollektíva 2002. évi tevékenységét bemutató Évkönyv ugyancsak a szokásos formában, tartalommal és színvonalon készült. Mintaszerű a végzett kisebb volumenű feltáró munkák dokumentálása és az aprólékos részletességű tudományos megfigyelések azonnali rögzítése. Nagyobb lélegzetű tanulmányai (A Gaja-szurdok földtani és barlangtani bemutatása, A sziklakápolnák és barlangmonostorok c. dolgozat, illetve a gyökérsztagmitok pusztulásának bemutatása) alapos irodalomkutatásokat és helyszíni megfigyeléseket tükröznek. A kötet legértékesebb része a kataszterezési munka eredményeinek bemutatása, melyet mintaszerű térképanyag mellett gazdag fotóillusztráció tesz szemléletessé.

III. díj – 150 000 Ft

Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület (77 pont)

Az Egyesület 2002. évi jelentése igényes kivitelű, jól szerkesztett kollektív munka; ami a feltáró kutatások és a dokumentációs munkák terén egyaránt dicséretes aktivitásról ad számot. Ez utóbbi tevékenységük különösen üde színfoltja az Abaligeti-barlang történetéhez kapcsolódó adatgyűjtés keretében egy, a XIX. sz. második feléből származó német nyelvű vers és magyar fordításának értékelő közreadása. A fentiekhez képest a tudományos tevékenységük – ami most 3 barlangban végzett radonvizsgálatokra és 11 barlangban végzett téli denevrszámlálásra terjedt ki – még erősíthető.

Tudományos tevékenységért

Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület (e témában 20 pont)

Az Egyesület kitűnő szerkesztésű, jól áttekinthető jelentése tartalmaz minden részletre kiterjed; de a feltáró és dokumentációs fejezetekből kiérződik, hogy 2002. évben energiájuk jelentős részét a megbízásos kataszterezési munkák kötötték le. A pályamunka gerincét alkotó öt tudományos dolgozat ugyanakkor változatos témákat ölel fel igényes és színvonalas, részben diplomamunka-szintű kidolgozással.

Feltáró és állagvédelmi tevékenységért

Troglonauta Barlangkutató Egyesület (e témában 21 pont)

Az egyéni szerkesztésmódú pályamunka legszínvonalasabb része a Nincskegyelem-aknabarlangban és a Zöld-barlangban folytatott feltáró tevékenység bemutatása, ami mellett kiemelt dicséretet érdemel a Naszályi-viznyelőbarlangban végzett állagvédelmi tevékenységük (bejárat és környezetének rendezése, Ördögmalom kerülőjének biztosítási munkái, kötélpályáik felújítása). A pályázat felépítését illetően a jövőben javasolt az ezekre vonatkozóan a pályázati kiírásban rögzítettek figyelembe vétele is.

2002. évi tevékenységükért

Styx Barlangkutató Csoport (összesen 70 pont)

A példamutatóan fejlődő, aktív csoport bemutatott teljesítménye minden témakörben dicséretes, ha kiemelkedőnek még nem is minősíthető. Eredményes feltáró kutatásai – így különösen a Csodabogyós-barlang mélységének -128 m-re növelése – szakszerűen dokumentáltak, tudományos adatgyűjtő tevékenységük újabb témakörökkel (ásványtani, üledéktani, genetikai vizsgálatokkal) erősödött; a pályamunkát számos színes grafikon és fénykép illusztrálja – de a térképek rajztechnikáján még van mit javítani.

Labirint Karszt és Barlangkutató Csoport (összesen 66 pont)

A nyomtatott könyv minőségű, számítógéppel szerkesztett kis kötet méltón reprezentálja egy kis létszámú kutatócsoport aprólékos, jól dokumentált tevékenységét. Kiemelkedő a Cserszegtomaji-kútbarlang tervszerű továbbkutatása, az egyéb feltáró munkák során előkerült leletek tudományos feldolgozása, még akkor is, ha ezt ténylegesen nem a csoport végezte. A közölt térképek korrektek, a bőséges fotómelléklet azonnal „képhez hozza” az érdeklődő olvasót; s tudatos barlangi ismeretszerzés igényére utalnak a csoport szervezett programjai is.

Csoportos pályázatok összesítése

Pályázó	Összefoglalás 0-10 p.	Feltáró munka 0-25 p.	Tudományos 0-25 p.	Dokument. 0-25 p.	Csoportélet 0-15 p.	Összesen	Megjegyzés
Alba Regia Barlangkutató Csoport	10	23	24	23	15	95	I. díj
Labirint Karszt- és Barlangkutató Sport Egy.	9	17	14	16	10	66	Különdíj
Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület	10	17	18	18	14	77	III. díj
Styx Barlangkutató Csoport	10	17	16	16	11	70	Különdíj
Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület	9	15	20	16	13	73	Tudományos különdíj
Troglonauta Barlangkutató Egyesület	4	21	14	17	10	66	Feltáró-állagvédelmi különdíj
Vulkánszpeleológiai Kollektíva	10	17	20	23	14	84	II. díj

EGYÉNI KATEGÓRIA

I. díj – 100 000 Ft

Szöke Emilia: *A környezet-érzékeny karsztok szennyezettség vizsgálata az Aggteleki-karszt példáján c.* dolgozata (84 pont)

A pályázatra beküldött TDK-dolgozatban a szerző újszerű témát dolgoz fel a forrásvizek és barlangi talajok nehézfém-vizsgálatával. Kidolgozása alapos és túlnyomórészt szakszerű, az elért eredmények pedig a rosznyói ipartelepek alkalmi légszennyező hatásának igazolásával ugyancsak jelentősnek minősíthetők. A dolgozat színvonalát tovább emelik a gondos kivitelezés, a szöveg szabatos megfogalmazása, a szép ábrák és fénykép-illusztrációk is.

Simon Béla: *Abisso Gortani és Csak egy kis víz c.* videofilmjei (87 pont)

A két, erősen eltérő színvonalú videofilmről álló pályamunkából a Bíráló Bizottság elsősorban az előbbi ítélt kiemelkedőnek, ami technikailag professzionális operátori teljesítménnyel, kitűnően világítva és vágva mutatja be azt a csapatmunkát, amely a Gortaniban elért magyar sikerekhez vezetett. Ez a film dramaturgiaiailag és szakmai információtartalmát tekintve is alapos, kiérlelt, és – a záróképtől eltekintve – minden percében élvezhető alkotás.

II. díj – 70 000 Ft

Szabó Zoltán: *A Mátyás-hegyi-barlang Agyagos tavának megfigyelése c.* tanulmánya (79 pont)

A pályamunka a Mátyás-hegyi-barlang Agyagos tavának 5 évre terjedő vízszintmegfigyeléseit dolgozza fel és értékeli. Bár ez utóbbiak terén vannak még hiányosságok, a sokoldalú és nagy számú adat, információ és vizsgálati eredmény, illetve mindezek kitűnő minőségű ábrázolása a munkát jelentős kutatási eredménnyé avatják.

Ifjúsági különdíj – 40 000 Ft

Kassai Piroska: *Az Őshévíz munkája a Keszthelyi-hegységben c.* dolgozata (64 p.)

A középiskolai pályázatra készült tanulmány témaválasztása kitűnő, alapos és szakszerűsége a „felnőtt mezőnyben” is dicséretes. A jó stílusban írt, gondosan szerkesztett és szépen illusztrált pályamunka – néhány pontatlanságtól, illetve a szerző fiatal korára visszavezethető hiányosságtól eltekintve – szinte hibátlan; az elért eredmények sorából kiemelkedik a feldolgozott barlangok tipizálása.

Különdíjak – 40 000-40 000 Ft

Sásdi László: *A Mátyás-hegyi-barlang üledékes kitöltéseinek vizsgálata c.* publikációja (68 pont)

A Karsztfejlesztés VIII. konferencia kiadványban publikált pályamunka témaválasztása érdekes, bár nem új. Jól dokumentált, szakszerűsége azonban nem kielégítő, anyagvizsgálatai hiányosak és következtetései pedig csak kis része megalapozott. A jól szerkesztett és szépen illusztrált munka jelentős eredménye ugyanakkor a dicséretes következetességgel végzett megfigyelések alapos és részletes dokumentálása.

Eszterhás István: *A mérsékelt öv jégbarlangjai bazaltban c.* publikációja (67 pont)

A Karsztfejlesztés VII. konferencia kiadványban megjelent cikkében a szerző egy eddig kevésbé vizsgált természeti jelenséget mutat be nemzetközi kitekintéssel; amelynek alapján újszerű értelmezéssel, a tufásporózus rétegek illetve a törmelékes szerkezet nagyobb hőszigetelő képességére vezeti vissza ezen jégbarlangok kialakulását. Az illusztrációk hiánya sajnos csökkenti a dolgozat értékét.

Pénzjutalom – 20 000-20 000 Ft

Buda László-Prakfalvi Péter: *A mátraverebélyi (Szentkút) Betyár-barlang kutatástörténete, földtana, vízföldtana és genetikája c.* tanulmánya (57 pont)

A pályamunka témaválasztása újszerű, de kidolgozása féloldalas. A jó és szakszerű földtani leírást szegényes, kevésbé dokumentált barlangföldtani jellemzés követi; stílusa bonyolult, kevésbé olvasható, s van még mit javítani az illusztrációk és a megjelenítés színvonalán is.